

Стара Херцеговина

Из Википедије, слободне енциклопедије

Стара Херцеговина (у Црној Гори)

Стара Херцеговина је историјска област која је обухватала територије које су раније биле Херцеговина, а сада се формално не убрајају у њу, па отуда и назив Стара Херцеговина. Област обухвата данашњу западну Црну Гору, простор од Херцег Новог преко Никшића до Пријепоља, те дијелове Полимља (Пријепоље, дијелови Рудог и Чајнича) и горњег Подриња, преко Фоче до Калиновика. Старом Херцеговином се називају и области које се сматрају изворном Херцеговином.

Назив

Њен назив потиче од средњовјековног Великог Херцештва од Светог Саве, које је установио Стефан Вукчић Косача, у оквиру Краљевине Босне, мијењајући дотадашњи назив Велико Војводство. Преко четири вијека овај дио се називао Херцеговина. Стара Херцеговина је новији назив, у смислу некадашња Херцеговина. У историографији се тај назив користи, користио га је и академик Обрен Благојевић у свом монографском дјелу „Пива“. Такође и дио Републике Србије и Републике Српске се зове Стара Херцеговина, у истом смислу некадашње Херцеговине.

Историја

Стара Херцеговина је највећим дијелом обухватала територију која се претходно називала Захумље, затим након османлијске окупације Херцеговачки Санџак, а кратко и Херцеговачки Пашалук, односно дијелове који данас не спадају у Херцеговину.

Југоисточна граница некадашњег Великог Војводства (касније Херцештва) са Српском Деспотовином (посједима породице Бранковић и Зетом) налазила се у предјелима данашње Црне Горе. Забиљежене су средњовјековне тврђаве, насеља, тргови и жупе у овој области: Соко, Козник, Сусјед, Клобук, Кукањ, Оногоште, Нови, Пљевља као и називи влашких сточарских дружина.

Улазак дијела Старе Херцеговине у Црну Гору

Послије Херцеговачког устанка (1875—1878) и Берлинског конгреса, Кнежевина Црна Гора добија од Турске добар дио Херцеговине. Ослобођењем у Првом балканском рату, односно Лондонским уговором о миру, 30. маја 1913. године, Пљевља су као неодвојив дио Херцеговине припала Краљевини Црној Гори.

Градови

Стара Херцеговина обухвата шест општина у Републици Црној Гори: Пљевља, Жабљак, Плужине, Шавник, Никшић и Херцег Нови, као и дио општине Котор (Рисански залив и Кривошије). У овој историјској области данас је највећи град Никшић, а након њега Пљевља и Херцег Нови. Стара Херцеговина обухвата и Пријепоље у Републици Србији, те Фочу и Калиновик у Републици Српској.

Племена у Старој Херцеговини

Стара Херцеговина састављена је од племена: Дробњаци (са Језерима), Ускоци, Пива, Шаранци, Никшићи, Бањани, Грахово, Кривошије, Требјешани, Опутне Рудине и Трепачке Рудине.

Види још

- Херцеговина

Херцеговина је географска област која обухвата југ Босне и Херцеговине. Херцеговина као стара српска средњовековна земља била је много већа и обухватала је делове данашње северозападне Црне Горе, делове Полимља и горњег Подриња, као и Боку Которску. (Стара Херцеговина). Ова регија је име добила по титули *херцег* (нем. *Herzog* - војвода), владара овог подручја из XV века Стефана Вукчића Косаче. Кроз историју се називала и Хумска земља, Хум или Захумље.

Историјски и културно она обухвата, или је обухватала, нека подручја источно и североисточно (Стара Херцеговина у Црној Гори, Подрињу и Полимљу).

По друштвено-историјским критеријумима, Херцеговина се на неким од ових територија преклапа са Босном.

Херцеговина заузима око 20% територије Босне и Херцеговине, где живи око 10% становништва земље.

Географија

Херцеговина је брдско-планинско подручје које чини део Динарских планина. Типични су предели карста у којима се повремено појављују плодне равнице - поља. Клима је медитеранска, иако са нешто више падавина у односу на просек за овај тип климе. Зиме су благе, и за разлику од суседне Босне, снега у долинама Херцеговине има веома ретко. Лета су сува и врела, посебно у јулу и августу.

Највиши врх је Вољујак (2336 m) код Гацка. Остали значајни врхови су Чврсница (2226 m) код Посушја и Прењ (2226 m) код Мостара. Значајна планина је и Вран - природна граница између Херцеговине и Босне.

Једина већа река је Неретва, која извире код Гацка и у великом луку дугом 218 km пролази кроз централни део регије. Јужни део Херцеговине припада сливу реке Требишњица, дуге 96,5 km, која извире близу црногорске границе, а понире код Хутова.

Херцеговина нема великих природних језера, али има три велика вештачка: Јабланичко и Рамско на Неретви и Билећко на Требишњици.

Границе

Подела на Босну и Херцеговину

Данас је територија Херцеговине подељена на више делова, иако је итекако живо сећање херцеговачког народа о јединству тих територија. Херцеговина се дели на Источну и Западну Херцеговину, као део Босне и Херцеговине, и Стару Херцеговину у Црној Гори.

Изразита је географска граница између Босне и Херцеговине чини планински низ Вран-Радуша-Враница-Битовња-Бјелашница-Трескавица-Зеленгора-Маглић. Источна Херцеговина већином припада Републици Српској, а њен остатак Федерацији БиХ, с тим да се Западна Херцеговина подудара са Западнохерцеговачким кантоном, а њен централни дио (чапљинска, столачка, мостарска, јабланичка и коњичка регија) се подудара са Херцеговачко-неретванским кантоном. У географском смислу, од наведених општина северни дио општине Прозор припада Босни, док Херцеговини припадају и јужни дијелови општине Томиславград и Фоча, чији се већи дијелови такође налазе у Босни, а исто тако Херцеговини, у целини, географски припада и подручје бивше општине Улог, иначе у саставу општине Калиновик. Сматра се да је прелаз из Босне у Херцеговину на превоју Иван седло. Некада се у географском смислу под Херцеговином подразумевају сливови река Неретве и Требишњице. Иначе, на планини Трескавици и данас постоји место које се зове *Босанска врата* тако да и општина Калиновик а поготово општина Фоча увелико спадају у Херцеговину. [тражи се извор од 02. 2012.]

Историјска Стара Херцеговина је саставни део Црне Горе, тј. њен северни, планински део (Никшић, Шавник, Жабљак) и део црногорског приморја (Херцег Нови). У Стару Херцеговину спадају и области око Фоче, Горажда и Пријепоља.

Историја

Херцеговина је своје име добила по великом српском војводи Стефану Вукчићу Косачи, који је владао тим подручјем средином 15. века. Он се 1448. крунисао титулом *херцега од Светога Саве* у манастиру Милешева. Позната је још и као Војводство Светога Саве, зато што је овај српски просветитељ био владар у Хумској земљи, а потом и организатор Српске православне Епископије Захумско-Херцеговачке. Територија којом је владао простирала се од Лима до Цетине и од Раме до Которског залива.

У својој повељи Сплићанима, издатој управо у вријеме владавине Хумском земљом принца Растка Немањића, око 1190 — 1192. године, Стефан Немања, „сабиратељ свих Српских Земаља“, међу којима су биле и Травунија и Хум, или Захолмије (Захумље) - данашња Херцеговина, каже:

„Ја велики жупан Немања дозвољавам Сплићанима да слободно излазе у моју земљу, и сина ми Растка у Хумску земљу, и сина ми Вукана у Зету, и да слободно тргују, и да им се никаква неправда не догоди.“

Каснији српски владари у српским земљама, укључујући херцеговачке и босанске, са поносом су своју власт и титуле везивали за име Светога Саве.

Средњовековна Херцеговина

Средњовековна Херцеговина (тзв. *Косашина Херцеговина*) је заузимала територију јужне Босне и мостарске регије, те делове црногорског приморја с луком Херцег-Нови.

Херцеговина под Отоманском влашћу

Османлије су први почели ту регију називати Херцеговина у ствари *Вилајет Херцеговина*, по њеном тадашњем владару херцегу Косачи.

Стварање Босне и Херцеговине

Нека места која су у историји припадала Херцеговини, данас се најчешће сврставају у Босну (Фоча, Ливно), мада око овога не постоји општа сагласност.

Херцеговина данас

Градови и општине које обухвата Херцеговина су:

- Источна Херцеговина: Билећа, Гацко, Љубиње, Невесиње, Равно, Фоча и Требиње.
- Северна Херцеговина: Коњиц, Јабланица и Прозор.
- Средишња Херцеговина: Мостар.
- Западна Херцеговина: Груде, Љубушки, Посушје, Широки Бријег и Читлук
- Јужна Херцеговина: Чапљина, Неум, Столац, Берковићи.

Херцеговина данас обухвата око 20% територије и око 10% становништва данашње Босне и Херцеговине.

Западна Херцеговина у Федерацији БиХ Источна Херцеговина у Републици Српској

Општине Источне Херцеговине у Републици Српској

Херцеговачке општине у Републици Српској су организоване у Требињски регион, један од 7 региона овог ентитета. То су општине: Берковићи, Билећа, Гацко, Источни Мостар, Љубиње, Невесиње, Требиње. Површина региона је 3977 km². Номинални центар региона је у Требињу.

Стара Херцеговина у Црној Гори

Српски Соко-Херцег Нови, јавна вјежба на Савини 28/8 1912.

Знаменити Херцеговци

- Херцег Стефан Вукчић Косача, оснивач војводства Светог Саве, односно Херцеговине (1404-1466)
- Теодор Љубавић, монах и први херцеговачки штампар (штампарија радила од 1519. до 1523)
- Грдан Никшић, војвода и устанички првак Херцеговине (15??-1612)
- Свети Василије Тврдошки и Острошки, митрополит (1610-1671)
- Бајо Пивљанин, хајдучки харамбаша (16??-1685)
- Сава Владиславић Рагузински, дипломата и књижевник (1660-1738)

- Нектарије Зотовић, митрополит (1694-1712)
- Арсеније Гаговић, архимандрит пивски (17??-1817)
- Тешан Подруговић, казивач народних пјесама (1782-1820)
- Стојан Чупић, српски јунак из Пиве (17??-1815)
- Прокотије Чокорило, монах-љетописац (1802-1866)
- Јоаникије Памучина, архимандрит мостарски (1810-1870)
- Богдан Зимоњић, војвода херцеговачки (1813-1909)
- Стојан Ковачевић, хајдучки харамбаша (1821-1911)
- Лука Вукаловић, војвода и вођа Херцеговачког устанка (1823-1873)
- Серафим Перовић, митрополит (1827-1903)
- Нићифор Дучић, архимандрит и књижевник (1832-1900)
- Леонтије Радловић, митрополит (1835-1888)
- Мићо Љубибратић, војвода и устанички првак (1839-1889)
- Стеван Зимоњић, сакупљач народних умотворина (1843-1937)
- Лука Ћеловић, добротвор и привредник (1854-1929)
- Лука Грђић Бјелокосић, научник – етнолог (1857-1918)
- Петар Зимоњић, митрополит и свештенотученик (1866-1941)
- Алекса Шантић, пјесник (1868-1924)
- Ристо Јеремић, научник и љекар (1869-1952)
- Томо Братић, етнограф и сакупљач народног блага (1871-1929)
- Јован Дучић, пјесник и дипломата (1871-1943)
- Светозар Ћоровић, књижевник (1871-1919)
- Васиљ Грђић, публициста и јавни радник (1875-1934)
- Јевто Дедијер, научник и професор универзитета (1879-1918)
- Нектарије Круљ, митрополит (1879-1966)
- Владимир Ћоровић, историчар (1885-1941)
- Богдан Жерајић, револуционар (1886-1910)
- Васиљ Поповић, историчар (1887-1941)
- Перо Слијепчевић, научник и књижевник (1888-1964)
- Владимир Гаћиновић, публициста и јавни радник (1890-1917)
- Душан Баранин, књижевник (1902-1972)
- Благоје Паровић, учесник Шпанског грађанског рата (1903-1937)
- Ђоко Слијепчевић, црквени историчар (1908-1993)
- Радован Самарџић, историчар (1922-1994)
- Јован Деретић, историчар књижевности (1934-2002)
- Обрен Ђурић Козић, етнолог
- Андрија Лубурић, етнолог
- Петар Шобајић, етнолог
- Новак Мандић Студо, историчар и књижевник

Стећак у Радимљи

Требиње (река Требишњица)

Стари мост у Мостару

Међугорје
Галерија (природа)

Иван планина

Билећко језеро

Река Неретва

Врх Власуља (Волујак)

Галерија (природа)

Иван планина

Билећко језеро

Река Неретва

Врх Власуља (Вољујак)

Галерија (историја)

Ширење босанске државе и XIV веку.

Војводство С. В. Косаче, 1440. године.

Упад војводе С. В. Косаче у Зету (XV век).

Упад војводе С. В. Косаче у Зету (XV век).

- **Источна Херцеговина**

Источна Херцеговина

Источна Херцеговина је географска област која се простире између Западне Херцеговине на западу, од које је дијели ријека Неретва, Старе Херцеговине на истоку, и Приморја на југу. Ова регија претставља територију источне обале ријеке Неретве централног дијела Херцеговине. Културни и економски центар ове микрорегије је Требиње.

Географија Источне Херцеговине

Економско-привредно и културно средиште, и главни и највећи град Источне Херцеговине је Требиње, који је удаљен само 30 километара од морске обале. Остали већи градови су Билећа, Гацко, Љубиње и Невесиње.

Око 90% Источне Херцеговине административно припада Републици Српској. Општине ове регије су:

- Општина Берковићи
- Општина Билећа
- Општина Гацко
- Општина Фоча
- Општина Источни Мостар
- Општина Љубиње
- Општина Невесиње
- Општина Требиње
-

Крашка поља

Крашка поља на подручју Источне Херцеговине су Билећко поље, Љубињско поље, Гатачко поље, Дабарско поље, Невесињско поље, Планско поље, Попово поље и Фатничко поље.

Становништво

Данашње становништво Источне Херцеговине је већински српско.

Култура

Културни центар Источне Херцеговине је Требиње. Музеј Херцеговине у Требињу је централна регионална музејска институција Источне Херцеговине. У Источној Херцеговини се налази сједиште Епархије Захумско-херцеговачке и Приморске.

Галерија (историја)

Ширење босанске државе на југоистоку, 1373. године.

Војводство С. В. Косаче, 1440. године.

Упад војводе С. В. Косаче у Зету (XV век).

Упад војводе С. В. Косаче у Зету (XV век).